

הקדמה

זאת, לפי הכלל "בית אחד הוא בונה, ואינו בונה שני בתים", האומר, שאם נפלו שתי יבמות שהיו נשואות לאח אחד, הרי אחת מהן חולצת או מתייבמת, והשניה יוצאת בלי חליצה.

וגם כאן, אם נאמר "זיקה ככנוסה", נחשב הדבר כאילו כנס האח השני את אשת הראשון, וכשמת האח השני היא נופלת ליבום ממנו, ולא מן האח הראשון!

אלא, שנחלקו בדבר האם "זיקה ככנוסה" היא במקום שהיבמה זקוקה ליבם אחד, או אפילו במקום שזקוקה לשני יבמים, וכמו בדוגמא שהבאנו.

אך גם אם נאמר ש"זיקה ככנוסה" היא רק כשיש רק יבם אחד, שאליו היא יכולה להחשב כאילו כבר כנסה, ולא בשני אחים, לפי שאין אפשרות שתהיה כנוסה לשני אחים, בכל זאת, בשתי יבמות ליבם אחד, אומרים זיקה ככנוסה.

וטעמו של דבר, מבואר בחזון איש, לקמן בפרק שני בדף יט א, לפי ששייכת אישות של שתי נשים לבעל אחד [למרות שכאן רק אחת מתייבמת], אבל לא תיתכן אישות של אשה אחת לשני בעלים.

דוגמא נוספת היא בענין "אשת אחיו שלא היה בעולמו".

מצות היבום נוהגת רק באחים שהיתה להם "ישיבה אחת בעולם", ואין אח שנולד אחר מיתת אחיו מייבם את אשת אחיו שהיה בעולם לפני שהוא נולד.

ונחלקו חכמים ורבי שמעון אם לפני שנולד האח, ייבם אח אחר את אשת הראשון,

הכניסה לביתו, וכאילו כבר לא קיימת אישות אחיו המת, אלא רק אישותו של היבם,

או לא אומרים "זיקה ככנוסה".

מחלוקת זו היא בדין תורה, ואינה שייכת למחלוקת אם יש זיקה או אין זיקה.

כי גם אם נאמר "יש זיקה", עדיין אין זה אומר שמכח הזיקה היא נחשבת כ"כנוסה" ליבם.

כמו כן, הכל מודים שאין לחייב אדם זר הבא על היבמה כדין אשת איש מכח הדין של "זיקה ככנוסה", כל עוד לא ייבמה היבם!

אלא שיש כמה וכמה משמעויות להגדרת הזיקה כ"כנוסה", כאילו כבר כנסה היבם, למרות שאין היא אשתו עדיין.

דוגמא אחת: אם היו לאח המת שני אחים, והיתה זקוקה היבמה לשניהם. ואחר כך מת האח השני.

ואז, שתי היבמות, אשת הראשון ואשת השני, נופלות לפני האח השלישי.

אם נאמר "זיקה ככנוסה", נחשב הדבר כאילו אשת הראשון, שהיתה זקוקה לאח השני, כאילו כבר כנס אותה האח השני.

ועתה, משמת האח השני, נופלות לפני האח השלישי שתי הנשים מ"בית אחד", מביתו של האח השני!

ולכן, רק אחת מהן מתייבמת, ואילו השניה מותרת להנשא לשוק ללא יבום וללא חליצה.